

מסע בין "אוריינות דיגיטלית" ל-"אוריינות מידע"

תכנית לימודים להשכלה כללית – 30 שעות

מבוא ורציונל:

המפגש עם העולם הווירטואלי הוא חלק מהיום יום של כל אזרח בעולם ובוודאי של בני נוער המוצאים את הטכנולוגיה חלק מתרבותם.

הטכנולוגיה שינתה את האופן שבו אנו: מארגנים מידע, מחפשים, יוצרים ומפיצים אותו; מייסדים ומשמרים קשרים חברתיים; מקבלים שירותי אזרח מהמדינה; לומדים ועובדים עם שותפים אחרים; משפיעים ומשתתפים באופן פעיל בחברה גלובלית עתירת טכנולוגיה. על-מנת לאפשר לתלמיד להתמודד בהצלחה בלימודים ובחיים ולממש את יכולותיו וכישוריו, עליו לשלוט בסדרת יכולות ספציפית ולהיות 'אוריי'ן דיגיטלי'.

תוכנית לימודים זו נועדה לצייד את התלמידים בידע, מיומנויות וערכים בסיסיים אשר כוללים את מרכיבי "האוריינות הדיגיטלית" ו-"אוריינות המידע" הנחוצים לעבודה והתנהלות נאותה במרחב הדיגיטלי. כמו כן התוכנית שמה דגש על תפקודי הלומד במאה ה-21, חדשנות וקידום למידה משמעותית.

מטרת התוכנית היא הקניית ידע, מיומנויות וערכים נחוצים לכל תלמידי החטיבה העליונה על-מנת לתפקד באופן הולם ומושכל בלימודים ובחברה בתחום איסוף מידע, אחזור ויצירתו, שימוש מושכל במידע ושיתוף בו. התוכנית באה לחזק את המיומנויות והידע של התלמיד, ולשפר את ביטחונו העצמי בשליטה במחשב, כלים ואפליקציות קיימות במרחב הדיגיטלי.

תוכנית זו, פותחה וגובשה על בסיס התובנות בהפעלת "למידה מרחוק", בנוסף לניסיון מתהליך הלמידה של "מטלת הביצוע" כחלופה בהערכה פנימית בסביבת המודל של המשרד, ובעקבות זאת התוכנית תעניק לתלמיד את הידע, הערכים והמיומנויות הנדרשות ליישם את "מטלת הביצוע" בצורה טובה מאוד. כמו כן התוכנית פותחת בפניהם את ההזדמנות להשתלב בעולם הדיגיטלי המתקדם של היום.

מטרות

1. הכנת התלמידים לחייהם הבוגרים ולצייד אותם בידע, ערכים, כישורים ומיומנויות אשר יאפשרו להם להשתמש בטכנולוגית המידע באופן מושכל בלימודים ובחיים.
2. התלמיד ירכוש את הידע להתאים את הכלים הדיגיטליים למטרותיו באיתור מידע, עיבודו והצגתו.
3. התלמיד ירכוש ערכים של אתיקה ושמירה על זכויות בנוסף למוגנות.
4. טיפוח לומד עצמאי.
5. התנסות בלמידה ועבודה שיתופית.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי

הגדרות:

אוריינות דיגיטלית: יכולת השימוש בטכנולוגיות מידע ותקשורת למגוון צרכים ומטרות לימודיות ובחיי היומיום באופן אחראי, יעיל והולם, והיכולת להסתגל במהירות לשינויים והתפתחויות, לצמצם סיכונים ולהימנע מפגיעות בסביבה המקוונת.

אוריינות מידע: היכולת להגדיר את המידע הנדרש, לאתרו, לארגנו, להעריכו ולהציג אותו בצורה מושכלת.

דרכי הוראה והערכה

- לימודי התוכנית יתקיימו באופן וירטואלי באמצעות מפגשים סינכרוניים בזמן אמת ומפגשים א-סינכרוניים, ויכללו הכנה של מטלה קצרה בעקבות צפייה בסרטון או קריאה.
- מומלץ שהמורה יערוך מיפוי ידע ומיומנויות של תלמידיו, ויתאים את התכנים לרמה של התלמידים ולתחום הדעת.
- הלמידה מבוססת על ידע מוקדם של תלמידים בהפעלת מחשב, שימוש בסביבת ב"חלונות", שימוש במרשתת ושימוש בסיסי ביישומי office.
- הערכת תהליך הלמידה תתבצע במגוון דרכי הערכה כגון: פרזנטציה, תלקיט ומטלת ביצוע.

טבלת נושאים מוצעת

שעות הוראה	פירוט הנושאים והמיומנויות	נושא/ מיומנות
6	שימוש יעיל בסביבות עבודה לצורך התנהלות שוטפת: ארגון סביבת העבודה, שמירה, ניהול ושחזור מידע, ניהול משימות, שמירה בענן, סנכרון וכיו"ב.	תפעול בעיות ופתרון
	שימוש ביישומים דיגיטליים וממשקים: יישומי עיבוד והצגת מידע – מעבד תמלילים, גיליונות עבודה, הפקת מצגות, תוכנות עריכה, צ'אטים, שיחות וידאו וכיו"ב.	
	למידה באופן עצמאי ברשת ע"י הכרת ערוצי למידה שונים, הבנת המאפיינים שלהם ובחירה מושכלת ביניהם לצרכים שונים	
12	התמצאות במרחב המקוון והכרת מאפייני המדיה הדיגיטלית: קישוריות, שיתופיות, התלכדות מדיה, פרסונליזציה, אינטראקטיביות, נגישות וזמינות.	צריכה ויצירה של תוכן במדיה הדיגיטלית
	שילוב בין כלים דיגיטליים שונים (עורך טקסט, עורך מצגת, אתר, מצגת, סרטון וכיו"ב) ליצירת תוכן מולטימדיה המשלב טקסט, תמונה, קול ותנועה.	
	הפצת מסרים באופן יעיל ומותאם לצרכים השונים: מטרות, קהל היעד ומדיום ההפצה.	

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי

	שיתוף ידע ורעיונות באמצעות שליטה בכלים שיתופיים שונים : בלוג, מסמכים שיתופיים, תיקיות שיתופיות בענן וכלי סקרים.	
2	שמירה על זכויות יוצרים : זיהוי הסימנים המוסכמים למידע מוגן והיכרות עם כללי בסיס לשימוש הוגן בתכנים ברשת.	אתיקה ומוגנות
	גילוי מודעות לסכנות ברשת ולשמירה על כללי בטיחות ע"י יצירת סיסמאות חזקות, ניהול סיסמאות, אימות דו שלבי, יציאה נכונה מיישומים ואתרים הדורשים הזדהות והימנעות ממסירת פרטים לגורמים לא מוכרים.	
		אוריינות מידע
2	איתור מידע הבנה איזה מידע נדרש : ניסוח בעיה/סוגיה, זיהוי מושגי מפתח והצגת שאלות רלוונטיות.	איתור מידע
	להכיר כיצד ידע מאורגן במקורות שונים : סיווג היררכי, תרשימי זרימה, מפות מושגים, מגדירים, חיתוכים ומפות.	
	איתור מידע חדש ביעילות : היכרות עם מגוון כלים ושיטות חיפוש, היכרות עם מאגרי מידע, היכרות עם מאפיינים דיגיטליים של מקורות מידע שונים, ניסוח שאלות ואיתור מומחים.	
2	השוואה בין סוגים שונים של מקורות מידע והערכת מידע באופן ביקורתי.	הערכת מידע
2	מיזוג בין מקורות מידע ע"י שימוש בשיטות מגוונות לתיעוד, ארגון ומיון מידע באמצעות יישומי מחשב מתאימים לאיסוף ותיעוד נתונים, שמירה ב"מועדפים", יצירת היפר-קישור במסמך ומחברות דיגיטליות.	ארגון מידע
6	שימוש בשיטות הצגה מגוונות לייצג מידע באופן בהיר : שימוש בגרפים, טבלאות, תרשימי זרימה, הגדרות, מפות מושגים ואינפוגרפיקה.	ייצוג מידע

בברכה

אימן זועבי- מפקח, ממונה פדגוגיה דיגטלית, אגף א' לפיתוח פדגוגי, מזה"פ